

Barraca 1 de les Ferreres

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Camí de Cal Manel - Paratge de Les Ferreres
Alçada: 356

Coordenades:

Latitud: 41.64651
Longitud: 1.90874
UTM Est (X): 409125
UTM Nord (Y): 4611105

Classificació

Número de fitxa 08179 - 355
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La vegetació que creix al voltant està degradant ràpidament la construcció.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A001000270000OB
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 15/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seva situada en un revolt a mà dreta del camí que puja cap a Cal Manel, un cop deixat enrere el trencall, a mà esquerra, que mena a Les Llobatoners i abans de passat per sota de la línia elèctrica. Just en aquest indret, baixa un rasot que pot portar aigua en cas de fortes pluges. La barraca està ubicada al seu vessant esquerre, just a sota el marge.

Es tracta d'una construcció aèria adossada lleugerament al marge. És de planta circular, de 2,5 m de diàmetre. La porta, orientada al sud mesura 0,70 m d'alçada, tot i que actualment és de 0,60 m degut al sediment calcari que s'hi va dipositant amb les pluges. L'amplada màxima a l'exterior és de 0,70 m mentre que a l'interior és de 0,50. La llinda és plana però presenta una esquerda important. El gruix de murs és de 0,70 m a l'esquerra i de 0,60 a la dreta. El voladís en aquest indret mesura 1,30 m d'alçada. La coberta, de falsa cúpula, està feta per aproximació de filades amb una gran llosa com a tancament central. La vegetació l'ha anat malmetent a nivell de la coberta fins que la corona exterior ha començat a cedir. Sense la protecció de terra i el voladís la pedra, a l'exterior, va caient de mica en mica. Malgrat tot, l'interior de l'estança està molt ben conservat, amb un cocó situat entrant a mà esquerra, arran de terra, que mesura 0,37 m d'amplada per 0,40 m d'alçada per 0,70 m de fons. L'alçada màxima interior és de 2,45 m. Té una espitllera orientada a l'est.

Al davant mateix de la barraca cal estar alerta a no caure perquè ràpidament el rasot es converteix en un barranc que baixa en fondària relativament ràpid amb un salt de pedra important.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de

pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

